

Математически турнир „Иван Салабашев“, 2015 г.

Решения на задачите от темата за 8-9. клас

1. Едната страна на правоъгълник с периметър 60 е два пъти по-дълга от другата страна. Лицето на правоъгълника е равно на:
- A) 100   B) 150   C) 200   D) 250

Отговор: B. Нека страните на правоъгълника са x и $2x$. Тогава $6x = 60$, т.e. $x = 10$, $2x = 20$ и лицето на правоъгълника е $10 \cdot 20 = 200$.

2. Броят на естествените числа между 2000 и 4000, които се делят едновременно на 9 и 12 е равен на:
- A) 46   B) 56   C) 66   D) 76

Отговор: B. Първото и последното естествено число между 2000 и 4000, които се делят на 9 и 12 (т.e. на 36) са $2016 = 36 \cdot 56$ и $3996 = 36 \cdot 111$. Търсеният брой е равен на $111 - 55 = 56$.

3. Броят на различните решения на уравнението $|||x| + 2016| - 2015| = 1$ е равен на:

A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

Отговор: A. Тъй като $|a| \geq 0$ и $|a| = a$ при $a \geq 0$, то

$$|||x| + 2016| - 2015| = ||x| + 2016 - 2015| = |x| + 1.$$

Следователно уравнението е еквивалентно на $|x| = 0$ и има единствено решение $x = 0$.

4. На Новогодишна разпродажба в книжарница книгите се продават с 20% намаление. Петър използвал купон и купил книга на $\frac{3}{4}$ от намалената цена, като платил 9 лв. Колко лева е оригиналната цена на книгата, купена от Петър?
- A) 10   B) 15   C) 20   D) 25

Отговор: B. Нека оригиналната цена на книгата е x лв. Тази цена е намалена с 20% и става $x - \frac{20}{100}x = \frac{4}{5}x$. Тогава с купон цената на книгата е $\frac{3}{4} \cdot \frac{4}{5}x = \frac{3}{5}x$. Следователно $\frac{3}{5}x = 9$ и първоначалната цена на книгата е 15 лв.

5. Нека a, b, c са реални числа, за които $a \neq b$ и е изпълнено равенството $a^2(b+c) = b^2(a+c) = 2015$. Числото $c^2(a+b)$ е равно на:
- A) -2015   B) 0   C) 2000   D) 2015

Отговор: Г. Имаме $a^2(b+c) - b^2(a+c) = ab(a-b) + (a^2 - b^2)c = (a-b)(ab + bc + ca) = 0$. Следователно $ab + bc + ca = 0$ и умножавайки с $a - c$ получаваме $a^2(b+c) - c^2(a+b) = 0$, т.e. $c^2(a+b) = a^2(b+c) = 2015$.

6. Нека ABC е остроъгълен триъгълник с $\angle BAC = 45^\circ$, D е петата на височината през върха C и P е вътрешна точка за височината CD , за която $AP = BC$. Щъгълът между правите AP и BC равен на:

A) 30° B) 45° C) 60° D) 90°

Отговор: Г. Нека E е пресечната точка на правите AP и BC . От $AD = CD$ следва, че триъгълниците PAD и BCD са еднакви. Тогава $\angle DCB = \angle BAE$ и $\angle AEB = \angle BDC = 90^\circ$.

7. Сумата на естествените числа k , за които числото $10 + k$ дели числото $10 + k^2$ е равна на:

A) 128   B) 138   C) 148   D) 158

Отговор: Г. Тъй като $10 + k^2 = 110 + (k-10)(k+10)$, то k има исканото свойство точно когато $k + 10$ дели $110 = 2 \cdot 5 \cdot 11$. Оттук $k + 10 = 11, 22, 55, 110$, т.e. $k = 1, 12, 45, 100$ и търсената сума е равна на 158.

8. Нека p и q са взаимнопости естествени числа и $d > 1$ е общ делител на числата $3p - q$ и $5p + 2q$. Числото d е равно на:
- A) 5   B) 7   C) 11   D) 19

Отговор: В. Тъй като $d > 1$ дели числата $2(3p-q) + (5p+2q) = 11p$ и $3(5p+2q) - 5(3p-q) = 11q$ следва, че $d = 11$, защото p и q са взаимнопрости числа. Този общ делител се получава например, при $p = 4, q = 1$.

9. Върху страните AB и AD на успоредник $ABCD$ са взети съответно вътрешни точки E и F . Нека K е пресечната точка на отсечките DE и FC , L е пресечната точка на отсечките DE и BF , и M е пресечната точка на отсечките FB и EC . Отношението $\frac{S_{EML} + S_{DKC}}{S_{FLK} + S_{MBC}}$ е равно на:

$$\text{А)} 1 \quad \text{Б)} 2 \quad \text{В)} \frac{1}{2} \quad \text{Г)} \frac{1}{3}$$

Отговор: А. Имаме $S_{EML} + S_{DKC} = S_{DCE} - S_{KLMC} = \frac{S_{ABCD}}{2} - S_{KLMC}$. Аналогично

$$S_{FLK} + S_{MBC} = S_{BCF} - S_{KLMC} = \frac{S_{ABCD}}{2} - S_{KLMC}$$

и даденото отношение е равно на 1.

10. Ако $p, 3p+2, 7p+6, 9p+8$ и $11p+10$ са прости числа, то числото $6p+11$ е:

А) просто	Б) съставно
В) точен квадрат	Г) кратно на 11

Отговор: Б. Нека l е остатъкът на p при деление на 5, т.e. $p = 5k+l, l = 0, 1, 2, 3, 4$. Ако $l = 0$, то $p = 5$ и $11p+10 = 65$ не е просто число. При $l = 1, 2, 3$ съответно числата $3p+2, 7p+6, 9p+8$ се делят на 5 и не са прости. Следователно $p = 5k+4$ и $6p+11 = 5(6k+7)$ е съставно число. Това число не се дели на 11, защото в противен случай $p = 11$ и $3p+2 = 35$ не е просто число. То не е точен квадрат, защото дава остатък 2 при деление на 3. Да отбележим, че при $p = 19$ дадените числа са прости.

11. Нека ABC е правоъгълен триъгълник с $\angle ACB = 90^\circ$, $\angle BAC = 30^\circ$ и хипотенуза $AB = 10$. Нека D е вътрешна точка за триъгълника, за която $\angle BDC = 90^\circ$ и $\angle ACD = \angle DBA$. Ако E е пресечната точка на правите AB и CD да се намери дължината на отсечката AE .

Отговор: 5. Имаме $BC = \frac{1}{2}AB = 5$. От друга страна

$$\angle ACE + \angle BCE = 90^\circ = \angle BCE + \angle CBD,$$

т.e. $\angle ACE = \angle CBD$. Следователно $\angle CBD = \angle DBE$ и BD е ъглополовяща и височина в $\triangle CBE$ и $CB = BE$. Тъй като $\angle EBC = 60^\circ$ следва, че този триъгълник е равностранен. Тогава $EB = BC = 5$ и $AE = AB - BE = 5$.

12. Да се намери броят на двойките естествените числа (x, y) , за които числото $\frac{xy^2}{x+y}$ е просто.

Отговор: 2. Нека x, y са естествени числа и p е просто число, за което $\frac{xy^2}{x+y} = p$. Нека $d = (x, y)$ и $x = ad, y = bd, (a, b) = 1$. След заместване и съкращаване горното равенство приема вида $d^2ab^2 = p(a+b)$. Тъй като b^2 и $a+b$ са взаимно-прости числа следва, че b^2 дели p , т.e. $b = 1$ и $d^2a = p(a+1)$. Сега a и $a+1$ са взаимно-прости и a дели p , т.e. $a = 1$ или $a = p$. В първия случай $d^2 = 2p$, откъдето $p = 2, d = 2$ и $x = y = 2$. Нека $a = p$. Тогава $d^2 = p+1$, т.e. $p = (d-1)(d+1)$. Тъй като $d-1 < d+1$ следва, че $d-1 = 1, d+1 = p$ и получаваме $d = 2, p = 3, x = 6, y = 2$.

13. На колко най-много нули може да завърши число от вида $3^n + 1$, $n = 1, 2, \dots$

Отговор: 1. Числото $3^2 + 1 = 10$ завърши на една нула. Число от вида $3^n + 1$ не може да завърши на повече от една нула, защото в противен случай n е нечетно число (при четно n числото $3^n = (4 - 1)^n$ дава остатък 1 при деление 4 и $3^n + 1$ не се дели на 4) и ако $n = 2k + 1$, то в зависимост от четността на k , числото $3^n + 1 = 3 \cdot 9^k + 1 = 3 \cdot (10 - 1)^k + 1$ дава остатък 4 или 8 при деление на 10 и не се дели на 10.

14. Да се намери най-голямото естествено число k , за което съществува естествено число n такова, че всички числа $(n+1)2^n, (n+2)2^{n+1}, \dots, (n+k)2^{n+k-1}$ са точни квадрати.

Отговор: 2. При $k = 2$ и $n = 7$ условието е изпълнено, защото в този случай числата $8 \cdot 2^7 = 2^{10} = 32^2$ и $9 \cdot 2^8 = 48^2$ са точни квадрати. Сега ще покажем, че $k \leq 2$. Да допуснем, че за някое естествено число n числата $(n+1)2^n$ и $(n+3)2^{n+2}$ са точни квадрати. Ако n е четно число, то 2^n и 2^{n+2} са точни квадрати и значи $n+1$ и $n+3$ са точни квадрати, което е невъзможно. (Докажете!) Нека сега $n = 2k + 1, k \geq 0$ е нечетно число. Тогава $(n+1)2^n = (k+1)2^{2k+2}$ и $(n+3)2^{n+2} = (k+2)2^{2k+4}$ са точни квадрати. Тъй като 2^{2k+2} и 2^{2k+4} са точни квадрати, то $k+1$ и $k+2$ са точни квадрати, което е невъзможно.

15. Да се намери броят на естествените числа, чиято разлика с произведението на цифрите им (в десетичния запис) е равна на сумата на цифрите им.

Отговор: 9. Нека $\overline{a_1 a_2 \dots a_n}$ е n -цифреното число с исканото свойство. Очевидно $n \geq 2$ и да допуснем, че $n \geq 3$. Тогава

$$\begin{aligned} a_1 + a_2 + \dots + a_n + a_1 a_2 \dots a_n &= \overline{a_1 a_2 \dots a_n} = \\ &= a_1 10^{n-1} + a_2 10^{n-2} + \dots + a_{n-1} 10 + a_n \geq \\ &\geq a_1 10^{n-1} + a_2 + \dots + a_{n-1} + a_n, \end{aligned}$$

което е еквивалентно на неравенството $1 + a_2 \dots a_n \geq 10^{n-1}$. Това е противоречие, защото при $n \geq 3$ имаме $1 + a_2 \dots a_n \leq 1 + 9^{n-1} < 10^{n-1}$. Следователно разглежданите числа са двуцифрени и нека числото $\overline{a_1 a_2}$ изпълнява условието. Тогава

$$10a_1 + a_2 = \overline{a_1 a_2} = a_1 a_2 + a_1 + a_2,$$

откъдето $a_2 = 9$. Окончателно, числата с исканото свойство са $19, 29, \dots, 99$ и техният брой е 9.

Задачите от тази тема са предложени от Олег Мушкаролов.